

M. FOUCAULT’NUN İKTİDARINA KARŞI J. SCOTT ’UN DİRENİŞİ: SÖYLEM, KAPATMA VE GÖZETLEMeye KARŞI ALT-POLİTİKA

Nadir ATEŞOĞLU*

Öz

Foucault iktidarı bir töz değil aksine bir ilişkiler ağı olarak tanımlamaktadır. İnsanın olduğu her yerde kaçınılmaz olarak bir iktidar ve iktidara maruz kalanlar vardır. Ona göre iktidarın olduğu her yerde doğal olarak direniş de bulunmaktadır. Ancak o genellikle direnişin nasıl olacağından ziyade muktedir olanların iktidatlarını sürdürme biçimlerini anlamaya çalışmaktadır. J. Scott ise özellikle zayıf olanların kendilerine uygulanan iktidar karşısında nasıl bir direniş biçimi benimsediklerine odaklanmaktadır. Bu çalışmanın amacı M. Foucault’nun iktidar odaklı perspektifine karşı J. Scott’un gündelik ve dolaylı direniş biçimlerinin neler olabileceğini ve olası etkilerini tartışmaktır. Bunun için Foucault’nun iktidar ve Scott’un direniş kavramını ele aldığı çalışmalar, doküman analiz yöntemi kullanılarak analiz edilecektir. Çalışmanın sonunda bir iktidar ilişkisinde bulunan tüm tarafların aktif özneler olarak bilinçli hareket ettikleri değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: M. Foucault, J. Scott, İktidar, Alt politika

J. Scott's Resistance to M. Foucault's Power: Discourse, Confinement and Sub-Politics Against Surveillance

Abstract

Foucault defines power not as an entity but as a network of relations. Wherever there is a human being, there is inevitably power and those who are subjected to it. According to him, wherever there is power, there is naturally resistance. However, he generally focuses on understanding how those in power sustain their authority rather than on how resistance might unfold. J. Scott, on the other hand, focuses on how the weaker ones adopt forms of resistance against the power exerted on them. This study aims to discuss J. Scott's every day and indirect forms of resistance and their possible effects in contrast to M. Foucault's power-oriented perspective. For this purpose, studies on Foucault's concept of power and Scott's concept of resistance will be analysed using the document analysis method. At the end of the study, it is concluded that all parties in a power relationship act consciously as active subjects.

Key Words: M. Foucault, J. Scott, Power, Sub-politics

* Dr. Öğr. Üyesi, Sinop Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, natesoglu@sinop.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-0561-3562>

1- Giriş

Foucault, iktidarı tepeden aşağı gelen bir temel güç olarak görmek yerine onu her yerde ve her zaman var olan bir ilişkiler ağı olarak görmektedir (Foucault, 2015, s. 110). Ona göre insanların yaşadığı her yerde toplumsal ağa derinlemesine işlemiş kaçınılmaz iktidar ilişkileri bulunmaktadır (Foucault, 2016a, s. 77). Bu iktidarın direnişe içkin olduğu anlamına da gelmektedir. Çünkü iktidarın olduğu her yerde doğal olarak bir direniş ya da direniş imkânı da bulunmaktadır. Bununla birlikte Foucault ya göre “İktidar nerededir?” sorusu yerinde bir soru değildir. Çünkü iktidar bir ağ olduğu için o zaten her yerdedir (Foucault, 1993, s. 99). Doğru soru, iktidarın nerede olduğu değil nasıl bir mekanizma içinde çalıştığıdır. Ona göre güçlü, egemenliğini devam ettirmek için zayıf olan diğerleri üzerinde hangi baskı mekanizmalarını nasıl bir şekilde kullanmaktadır? Foucault’nun üzerinde durduğu asıl konu iktidarın işleyiş biçimidir.

Foucault’a göre iktidar ilk olarak bir normalizasyon süreci belirlemekte ve ardından kendini merkeze alarak belirlediği bu normların dışında kalan herkesi söylemlerle, kapatma merkezleriyle ve gözetleme mekanizmalarıyla disipline etmektedir. Disipline olmayanları ise dışlama ve ötekileştirme süreçlerine tabi tutmaktadır. O bir tarihsel analiz yaparak delinin¹, suçlunun², cahilin³, hastanın⁴, üretken olmayan cinselliğin⁵, işsizlerin ve diğer dışlananların⁶ anlamı da tam da bu şekilde bir ötekileştirmeler tarihi olarak ve iktidarın işleyişine bağlı bir şekilde tanımlamaktadır.

İktidar, disipline edilmesi gereken bireyleri tanımladıktan sonra onları okul, askeriye, yurt, hastane, hapisane ve fabrika gibi kapatma merkezlerine kapatarak

¹ Foucault, M. (2020). *Deliliğin Tarihi*. (M.A. Kılıçbay, Çev.) İmge Kitapevi.

² Foucault, M. (2019). *Hapishanelerin Doğuşu*. (M.A. Kılıçbay, Çev.) İmge Kitapevi.

³ Foucault, M. (2016b). *Bilginin Arkeolojisi*. (V. Urhan, Çev) Ayrıntı Yayınları.

⁴ Foucault, M. (2018). *Kliniğin Doğuşu* (Ş. Ünsaldı, Çev). Epos yayınları.

⁵ Foucault, M. (2017). *Cinselliğin Tarihi*. (H. U. Tanrıöver, Çev.) Ayrıntı Yayınları.

⁶ Foucault, M. (2013). *Güvenlik, Toprak, Nüfus. Collige De France Dersleri (1977-1978)*, (F. Taylan, Çev) İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

gözetim ve denetimi altına almaktadır. Öyleyse gözetim altına alınan birey ne yapar? O bu sorunun cevabına pek fazla odaklanmamıştır. Bu onun iktidarı bir ağ gibi gören yaklaşımıyla tutarlıdır. Çünkü güç ilişkileri sürekli değişkendir ve iktidar bir yerlerde hazır ve nazır bulunan bir töz değildir. Bununla birlikte bir iktidar ilişkisinde en az iki tarafın bulunduğunu ve zayıf tarafın hiçbir şey yapmadan kendine biçilen role öylece razı olduğunu düşünmek eksik bir yaklaşım olabilir. Foucault, direnişe ilişkin bu alanı çok muğlak bırakmaktadır. Bu nedenle bu çalışmada zayıfın direnişini temsilen Scott'un yaklaşımı ele alınarak bir iktidar direniş tartışması yürütülecektir. Çalışmanın literatürünü M. Foucault'nun iktidara ilişkin yaklaşımı ile J. Scott 'un Direniş perspektifi oluşturmaktadır. İlgili literatürde yer alan kavramlardan yola çıkarak egemen iktidarın karşısında zayıf olanların ilk bakışta anlaşılmayan ne tür direniş biçimleri geliştirdikleri ilgili literatür bağlamında tartışılacaktır.

2- Kapatma, Gözetleme ve Kontrol

Tahakküm ve iktidar kavramları birbirinden farklıdır (Foucault, 2016a, ss. 20-21). Tahakküm durumu şiddet kullanarak bir tür zorla yaptırmayı içerir ve bu nedenle bireye özgürlük alanı bırakmaz. Bu nedenle köle - efendi arasındakine benzer bu tür bir durum onun inceleme alanı dışındadır. İktidar durumunda ise birey, kısıtlı da olsa farklı ve çeşitli davranış biçimleri ve tepkileri verebilme imkanına sahiptir. Demek ki iktidar etmek aynı zamanda direnişe de içkindir ki bunun için kısıtlı da olsa imkân bulmak her zaman mümkündür. Evet iktidar her yeredir ancak yine de bu onun tüm gücü elinde bulundurduğu ve asla tersine çevrilemez olduğu anlamına da gelmemektedir. Yine de Foucault'nun çalışmalarında asıl eksen iktidarın nasıl yürütüldüğüne ilişkindir.

Foucault iktidarın nasıl işlediğini göstermek için tarihsel bir analiz yapmaktadır. Ancak o geçmişte bir kahramanlıklar tarihi olarak görmek yerine onu delilik, suçluluk hastalık ve cinsellik gibi bazı öznel deneyimler üzerinden analiz etmeyi tercih etmektedir. Onun temel motivasyonu, iktidarın özneler arasında nasıl işlediğini ve birtakım değişikliklerin iktidarın çıkarlarıyla nasıl da ilintili olduğunu göstermektir. O örneğin, "Hapishanelerin doğuşu" (2019) isimli eserinde şehrin

merkezinde suçlunun bedenine verilen ve halkın katılımıyla bir tür ritüel⁷ gibi gerçekleşen cezadan vazgeçilerek suçluların kapatma merkezlerine gönderilmesinin arkasında aslında bir iktidar/güç ilişkisi bulunduğunu ileri sürmektedir. Bu cezadan vazgeçerek suçluların sessizce kapatma merkezlerine gönderilmesi bedene verilen işkencenin insanlık dışı olarak görülmesinden dolayı olmamıştır. Cezalandırma şeklinin değişimine neden olan şey meydana cezalandırma şeklinin, bazı gelişmeler sonucunda zamanla kralın otoritesini sarsmasından kaynaklanmaktadır. Kralın daha kolay kontrol edebileceği bir toplum için artık kapatma ve gözetleme çok daha elverişli bir uygulamadır.

İnsanların insanlar tarafından yönetilmesi belirli bir rasyonalite gerektirir (Foucault, 2016a, s. 55). Şiddet olmadan yürütülen bir yönetim biçiminde yapılan işlerin rasyonel bir temele oturtulması yönetimin meşruluğunu sağlamaktadır. Hapishaneler, akıl hastaneleri ve okullar gibi kurumların bir toplum için gerekli rasyonel tarafı olmadan kapatma ve kontrol merkezi gibi çalışmaları olanaksızdır. Elbette insanlar eğitilmelidir ve elbette suçlular cezalandırılmalıdır. Salgın hastalık döneminde dışarı çıkılmamalıdır ki hastalık bulaşmasın. Hastalık bulaşanlar derhal kapatılmalıdır. Kapatma merkezlerinde -ister okul, ister hastane veya hapishane- birey katı kurallara uymak zorundadır. Kapatma merkezlerinde bulunan veya tüm şehri gözetleyen kameralar güvenli ve özgür bir yaşam için rasyonel gerekçelerle açıklanmaktadır. Ancak çoğu durumda asıl motivasyon, yönetenlerin yönetim faaliyetlerini kolaylıkla yürütmelerini sağlamaktır.

Foucault'ya göre iktidar başkalarının eylemleri üzerinde eylemde bulunmaktır (Foucault, 2016a, s. 75). Bunun için iktidar sahibinin kendi mekanına,

⁷ Suçlunun suçunu itiraf etmesi beklendiği için onun son sözlerini söylemesine imkân veren halkın katılımıyla gerçekleşen bir tür yargılama ritüeli. İtiraf, özellikle Hristiyan kültüründe önemlidir. Buna göre suçunu itiraf eden yarı bağışlanmış kabul edilir. Burada ise itiraf hem dini bir ritüel ve hem de özellikle işkenceyle bedenine ceza verilen kişiyi yargılayan kalabalığı rahatlatan bir eylemdir. Bu uygulama suçluya özgürce son sözlerini söyleme hakkı vermektedir. Ancak zamanla bazı suçluların kendini savunmasına ve topluluğu yanına alan bir konuşma biçimine dönüşmüştür. Bu ise kralın otoritesini sağlamlaştırmak yerine ona zarar veren bir durumdur. (Foucault, 2019)

diğer bir ifadeyle kapatma merkezlerine ihtiyacı vardır. Örneğin bir eğitim kurumundaki kurallar, itaat göstergeleri, gözetleme ve ceza biçimlerinin tümü bir kapasite, iletişim ve iktidar bloğu oluşturmaktadır (s. 71). İktidar gözetlerken ona maruz kalanlar her zaman gözetlenip denetlenenlerdir. Tüm kapatma merkezlerinde benzer teknikler kullanılmaktadır. Modern devlet, kendi vatandaşlarının yaşamları üzerinde de belirli bir kontrol uygulamaktadır. Foucault bunu biyopolitika kavramıyla açıklamaktadır (Foucault, 2013). Bu terim, modern devlet iktidarının, nüfusu yönetmek ve kontrol etmek için biyolojik yaşam üzerindeki gücünü ifade etmektedir.

Biyopolitika terimi, politik iktidarın sadece bireylerin siyasi eylemleriyle ilgilenmez o aynı zamanda nüfusun biyolojik özellikleri, sağlık durumu, doğum oranları gibi yaşamsal alanlarını da düzenlemeye ve kontrol etmeye çalışmaktadır (Foucault, 2017, s. 103). Bu durum bize günümüzdeki iktidar yapılarının, bireylerin bedensel ve biyolojik varlıklarını da içeren daha geniş bir kontrol mekanizması oluşturduğunu göstermektedir. Böylece bugünün iktidar yapılarının, bireyin yaşamına daha derin ve kapsamlı bir müdahale tarzı geliştirdikleri söylenebilir. Sağlık politikaları, nüfus sayımı ve planlaması, doğum kontrolü gibi politikalar, biyopolitika'nın örnekleridir. İktidar biyopolitika aracılığıyla, kapatma merkezlerindeki kontrol ve denetimlerinin dışında ve ötesinde genel olarak insan yaşamına ilişkin temel bir kontrol ve denetleme arzusunun peşindedir. Örneğin doğum kontrol yöntemlerini teşvik etmek, aile planlaması hizmetlerini yaygınlaştırmak, doğum izni politikalarını düzenlemek, obeziteye karşı kampanyalar veya sigara içme oranlarını azaltmaya yönelik politikalar. Tüm bu örnekler normalleştirici toplum biçimini merkeze alan bir iktidar teknolojisinin sonuçları olarak görülebilir.

Foucault, Jeremy Bentham'ın tasarladığı Panopticon modelini bir gözetim ve kontrol mekanizması olarak ele alarak bunu modern toplumdaki iktidar ilişkilerini anlamak için önemli bir model olarak kullanır. Foucault'a göre, Panopticon modeli, iktidarın nasıl işlediğini ve toplum üzerinde nasıl bir etki yarattığını anlamak için önemlidir. Panopticon 'da mahkumlar, sürekli bir gözetim tehdidi altında olduklarını

hissederek istenmeyen davranışlardan kaçınmaktadırlar. Bu sistem hem iktidarın görünür olmasını sağlamaktadır ve hem de iktidar sahibi olan kişi veya kurumların sürekli gözetleme yapmak zorunda olmadan denetim yapmalarına imkân vermektedir. Dolayısıyla, Panopticon modelinin her yerde uygulanması bize iktidarın dağıtılmış, sürekli ve içselleştirilmiş bir yapıya sahip olabildiğini göstermektedir. Foucault'nun hapishaneleri merkeze alarak yaptığı bu açıklama ona göre toplumun tümündeki iktidar ilişkileri için geçerlidir (Foucault, 2015, s. 87). Okullar, yurtlar, resmî kurumlar, hastaneler kısacası iktidar sahibi olan herkes için gözetleme temel bir meseledir ve Panopticon ve onun çeşitli versiyonları gözetleme sorununu çözmek için ideal bir şekilde kullanılmaktadır. Özetle modern toplumda iktidarın en etkili şekilde nasıl kullanıldığını gösteren bir örnek olan Panopticon ve benzeri izleme mekanizmaları, insanların davranışlarını önceden belirlenen normalizasyon çerçevesinde şekillendirme ve kontrol etme amacıyla iktidarın yaygın ve etkili bir kullanım biçimini temsil etmektedirler.

3- Söylem ve Kontrol

Hakikat nedir, sorusu tüm iktidarlar için önemli bir sorudur. Hakikat genellikle bilgi üretme gücüne sahip olanların normalizasyon sürecini belirlemek için ürettikleri ve diğerlerin de buna dahil olmak durumunda kaldığı bir tür üretim faaliyetidir. Bu bize bilgi ve iktidarın birbirinden ayrılamayacağını göstermektedir. Bir güç ancak bilgiyi oluşturup onu sosyal alanda yürürlüğe sokabildiğinde yani onu üretmeye muktedir olduğunda iktidar haline gelebilmektedir. Doğrunun ne olduğunu içeren bu tür bir bilginin söylemler aracılığı ile yayılması bilgiyi iktidara bağımlı kılmaktadır (Deveci, 1999, s. 30). Akıllı olan, sağlıklı olan, suçlu olan kısacası normal olan ve olmayanın kim olduğuna ilişkin bilgi sıradan bir bilgi değil, diğerlerini yönetmeye yönelik kullanışlı bir bilgidir.

Foucault, (2016b) bilginin arkeolojisi isimli eserinde, belirli bir dönemde geçerli olan bilgi rejimlerinin nasıl ortaya çıktığını ve nasıl değiştiğini ele almaktadır. Bu çözümleme, bilginin toplumsal ve kültürel bağlamlar içinde nasıl üretildiğini ve iktidar ilişkileriyle nasıl etkileşime girdiğini ortaya koymaktadır.

Foucault' ya göre iki tür bilgi vardır. Biri daha çok bilimsel alanlar için geçerli olan teknik bir bilgidir. Diğeri ise bilimin söylediklerinden çok daha fazlasını içeren çok daha derin bir bilgidir. Bu ikinci tür bilgi için arkeoloji yapmak gerekir. Arkeoloji, onun ifadeleriyle;

“Bir çağın söylemlerinin normatifiğini, bilginin normalleşme biçimlerini ve oluşum kurallarını inceleyen sıkı bir yöntemdir” (Foucault, 2016b, s. 9).

Burada bilgi bireyin “özneleştirme” süreci içinde ortaya çıkmaktadır (Foucault, 2016a, s. 58). Üretken ve emek harcayan özne ile üretken olmayan özneler, deli-akıllı, hasta-sağlıklı, suçlu ve suçsuz gibi bölücü pratiklerin nesnesi olan özneler ve son olarak üretken olan veya olmayan cinselliğin nesnesi olan özneler, iktidar için kullanışlı birer aparat halini almaktadır. Bu bireyleri kategorize ederek, onların kimliğini belirleyerek ve onlara tanımak zorunda oldukları bir hakikat yasası dayatarak onları özne yapan bir iktidar biçimidir (s. 63). Bu yaklaşım ona göre bir biyoiktidar biçimidir. Biyoiktidar ve öze arasında sıkı bir ilişki vardır.

“Biyoiktidar bireyleri özne yapan bir iktidar biçimidir. Bireyi kategorize eder, bireyselliğin içeriğini ve sınırlarını belirler. Bireyden kendine özgü bir hakikat yaratmasını ve bu hakikati hem kendisi hem de başkaları tarafından tanınır hale getirmesini ister.” (Bozok, 2011, s. 43).

Doğal olarak burada bireyin gündelik hayatına bir müdahale söz konusudur. İdeal bireyin kim ve nasıl biri olduğu belirlendikten sonra bireye düşen utanarak kendi eksikliklerini düzeltmesidir. Yönetime düşen ise ideal dışı olanları tespit etme, yargılama, kontrol ve denetim altında tutmaktır. Birey gözetleyen bakışı öyle hisseder ve içselleştirir ki kendi kendini gözetleme noktasına gelir (Foucault, 2015, s. 95). Çünkü iktidarın gözünden bir bakışla normal olmak (modernitenin belirlediği sağlık, cinsellik vb. standartlar) için birey artık birinin kendini gözetlemesine de ihtiyaç duymamakta adeta o kendi kendini gözetlemektedir. Bu süreç bireyin kendi rızasıyla kendi bedenini bir tür kontrol ve denetim nesnesine dönüştürmesine yol açmaktadır (Bozok, 2011, s. 42). Bireyin bu kendi kendini gözetlemesi biyoiktidar yaklaşımının bir diğer perspektifini oluşturur. Doğal olarak iktidar açısından bu durum son derece düşük maliyetli bir yönetim biçimi anlamına gelmektedir.

Söylemler, cinsellik, delilik, işsizlik gibi formların normlarını bulma ve bunu hakikat haline getirerek tüm diğerlerine aktarma süreciyle ete kemiğe bürünmektedir. Böyle bir tanımlama doğal olarak iktidara belirli bir işlev de yüklemektedir. Bir yandan iktidar için kullanışlı olabilecek normları hayata geçirecek hakikat üretilirken öte yandan bu hakikatin yayılması amaçlanmaktadır. Öte yandan Foucault ya göre söylem, gizli ve belirsiz bir şekilde baskı üretir ve o kendini hiçbir zaman açığa vurmaz (Demir Güneş, 2013, s. 59). Bu söylemin çok daha kolay yayılmasına neden olmaktadır.

Söylem zamanla öyle yayılır ki herkesi içine alan bir makinaya dönüşür (Foucault, 2015, s. 96). Hem iktidarı işletenler ve hem de ona maruz kalanlar zamanla buna dahil olmaktadır. Söylemler öyle etkili olmaktadır ki tarihsel süreçte iktidarı işletenlerle ona maruz kalanlar arasındaki ayrım çok net olduğu halde bugün modern dünyada bu ayrım hemen hemen ortadan kalmıştır. Örneğin hijyen koşullarına uymayanları, tembellik edenleri veya üretken cinselliğe sahip olmayanları ötekileştirmek için artık bir iktidar odağına dahi gerek yoktur. İktidarın üretilip yaydığı hâkim söylem üzerinden bireyler birbirlerini dışlanıp ötekileştirmektedirler. Doğal olarak bu tür bir yaklaşım, iktidara sahip olanların işini epeyce kolaylaştırmaktadır.

Peki söylem nasıl üretilir? Foucault'ya göre söylem “dışlama (denetleme) usulleri” ile üretilmektedir (Foucault, 1993, s. 11). Yanlış, faydasız, sağlıksız, yasak, akılsız, eğitimsiz gibi tanımlamalar aslında dışlama ve denetleme unsurlarıyla birlikte bir paket olarak ortaya çıkmaktadır. Foucault bu durumu “Sorunsallaştırma” olarak adlandırmaktadır (Foucault, 2016a, s. 86). Sorunsallaştırma, daha önce var olmayan bir nesnenin yaratılması anlamına gelmez.

“Sorunsallaştırma, herhangi bir şeyi doğru ve yanlış oyununa sokan ve onu (ister ahlaki düşünce biçiminde, ister bilimsel bilgi, isterse siyasi analiz, vb. biçiminde olsun) bir düşünce nesnesi olarak kuran söylemsel olan ya da söylemsel olmayan pratikler bütünüdür” (Foucault, 2016a, s. 86).

Söylem, doğal olarak kamusal olmak durumundadır. Bu nedenle onun üretilerek topluma mâl edilmesi gerekmektedir. Söylemi anlaşılır hale getiren, üreten, çeşitlendiren ve onu sürekli kılan iktidar ve iktidara bağlı kurumlardır (Foucault, 1993, s. 10). Foucault için üç tip söylem odağı vardır. Kilise ve itiraf teknikleri, okul ve devlet biyopolitikası. Her üç tekniğin kullanımında da iktidarın baskı altına almak yerine bireyleri konuşturarak biçim verdiğini söylemek mümkündür.

İktidar bugün insanları baskı altına almak veya onları susturmak istememektedir. Aksine o bireyleri konuşturmak ister. Böylece bireylerin dilinin altında yatanı ortaya çıkarır ve gerçekleri görmek ister. İktidarın amacı bu gerçekleri çeşitli araçlarla yönlendirmeye ve disipline etmeye çalışmaktır (Akay, 2016, s. 44). İnsanların konuşması hatta iktidar aleyhine (lehine de olsa durum değişmez) konuşmasına izin vermek önemli bir hamledir. Çünkü bu durumda zayıf tarafın direnişinden eser kalmaz. Bunun nedeni zayıflar arasında güçlüye karşı bir “gizli senaryo” ve bir “anti-söylem” oluşmasının mümkün olmadığı durumlarda zayıfın direniş imkânının tümüyle yok olmasıdır. Bu nedenle iktidar direnme odaklarının ortaya çıkmasını önlemek yerine onların ortaya çıkışını istemektedir. Böylece kilisedeki rahibin önünde itiraf edilerek af edilmesi beklenen günahlar gibi modern devlet de konuşarak kendini açık eden birey üzerinden kendi iktidarını sürekli yeniden üretebilmektedir. Akay’ın ifadesiyle devlet bugün bizi sadece itaate değil fakat aynı zamanda itirafa da zorlamaktadır ki böylece hakkımızdaki tüm gerçeklerden haberdar olabilir (2016, s. 26).

İktidar, sadece bireylerin fiziksel eylemleri üzerinde değil, aynı zamanda zihinsel ve kültürel düzeyde de işlemektedir. Bu bağlamda, Foucault’ya göre iktidarın bir aracı olarak söylem çok önemlidir. Çünkü söylem, güç ilişkilerini, bilgi yapılarını ve toplumsal düzeni şekillendiren bir araçtır. Foucault, çalışmalarının çoğunda söylemin iktidarlar tarafından nasıl üretildiğini ve sürdürüldüğünü ve onun iktidar yapılarıyla olan ilişkilerini açıklamaktadır. Böylece hakikatin birer temsilcisi olan söylemler, gündelik hayatın içinde bireylerin düşünme ve davranma biçimlerini şekillendirerek iktidarların devamına hizmet eden araçlara dönüşmektedirler. Söylemsel olmayan pratikler olarak gözetleme ve kapatma mekanizmalarını da buna

ilave ettiğimizde, iktidar çok önemli bir kontrol ve yönetim avantajı elde etmektedir. Buraya kadar Foucault'nun perspektifinden iktidarın nasıl işlediğini ve devam edebildiğini anlamaya çalıştık. Ancak diğer tarafta kendi kaderine razı olmayan ve iktidarın tüm yukarıdaki teknik ve hamlelerine karşı gündelik hayatın içinde ve sessizce direniş gösteren bir kesim daha bulunmaktadır. Çalışmanın bu kısmında J. Scott'un perspektifinden zayıfın muhtemel direniş biçimlerinin neler olabileceğine bakalım.

4- Bir Alt Politika Olarak Direniş

Scott, “Zayıfın Silahları” isimli çalışmasında güçsüz veya alt konumda olan insanların, günlük yaşamda kullandıkları çeşitli yöntemlerle iktidar yapılarına karşı nasıl direndiklerini ele almaktadır. Dolayısıyla direniş, literatürde güçlüye doğrudan karşılık veren “gerçek-doğrudan direniş⁸” (Rubin, 1996, s. 245) ve güçlü karşısındaki niyetini gizleyerek ona dolaylı karşılıklar veren gündelik-dolaylı direnişler (Scott, 1985; De Certeau, 2009; Bayat, 2006; Carr, 1998; Prasad & Prasad, 1998; Wickham, 1998; Vinthagen & Johansson, 2013; Erdoğan, 2000; Ateşoğlu, 2022) olarak ele alınmaktadır. Scott bu ikinci tür direnişi “altpolitika⁹” olarak isimlendirmektedir (Scott, 1985, s. 292). O “Tahakküm ve Direniş Sanatları” isimli (2018) çalışmasında zayıfın güçlü karşısında bir tür rıza gösterme ve itaatkarlık oyunu oynadığını ileri sürmektedir. Görece zayıf konumda bulunanlar, kendi aralarında bir “gizli senaryo” yürütürlerken güçlüye karşı da bir “kamusal senaryo” geliştirmektedirler.

Kamusal senaryo gösterisinde güçlüye karşı son derece kibar ve itaatkâr görülürken gizli senaryo ortamlarında, dedikodu, yalan, söylenti çıkarma ve güçlü hakkında alaycı şakaları da içeren çok daha samimi bir ortam söz konusudur. Ancak bu eylemleri bir tür rahatlama biçimi olarak görmemek gerekir. Scott a göre bu

⁸ Gösteri, boykot, grev vb.

⁹ Scott'un gizli senaryolar sonucunda ortaya çıktığını ileri sürdüğü ve “altpolitika” ismini verdiği bu direniş biçimi, “gündelik direnişler” (De Certeau, 2009; Bayat, 2006; Carr, 1998; Prasad & Prasad, 1998; Wickham, 1998; Vinthagen & Johansson, 2013), “idare etme” (Erdoğan, 2000), “mikro direnişler” (Ateşoğlu, 2022) şeklinde de kavramsallaştırılmaktadır.

direnişi olgunlaştıran bir alt politikadır. Bu anlamda direnişler; aşırma, ikiyüzlülük, razıymış görüntüsü verme, ayak sürüme, iş yavaşlatma, kaçak avlanma vb. şekillerde ete kemiğe bürünmektedir. Scott bu ikinci direnme biçiminin en az doğrudan direniş kadar -hatta çoğu durumda ondan çok daha- etkili olduğunu ileri sürmektedir. Bu direniş biçimi günlük hayatın içine gizlenmiş sessiz, gizli ve sinsî bir direniş biçimi olduğundan güçlü tarafından fark edilemez. Özmakas'ın ifadesiyle, bir yerde direniş görünmüyorsa o sessizliği ile oradadır (2019a, s. 184).

Scott'a göre yoksul köylülerin birtakım davranışları ilk bakışta öyle görünmese de aslında toprak sahiplerine "kafa tutmaya" yönelik davranış biçimleridir (Özmakas, 2019b, s. 656). O bu tür direnişe (1985) köylülerin kaçak avlanmasından ve yüksek vergiye bağlı bir sorun olduğunda vergi ayaklanması yerine "vergi kaçırma", toprak üzerinde bir mülkiyet sorunu olduğunda açıkça meydan okumak yerine "izinsiz olarak yerleşme" gibi örnekler vermektedir.¹⁰ (Scott, 2018, s. 141). Bununla birlikte bu tür itaatsizlik biçimlerinin farklı alanlarda farklı örneklerini görmek de mümkündür. Örneğin, otoyollarda şoförlerin birbirlerini cezadan kurtarmak için selektör yapmaları, yüksek vergi oranlarına karşı mükelleflerin vergiden kaçınması, iktidara karşı gelmeden iş yavaşlatılması, bir gündelik direniş biçimi olarak değerlendirilebilir. Kural koyan otorite amacına ulaşamamış, kurala uyması gereken kişiler bundan kaçınmanın bir yolunu bulmuş ve tüm bunlar otoriteyi rahatsız etmeden bir gizli senaryo çerçevesinde yürütülmüştür. İktidar amacını gerçekleştirememiş, iktidarın uygulamalarından rahatsız olan güçsüz taraf ise kendi aralarında birlik olarak iktidara kafa tutmanın özel bir yolunu bulmuşlardır.

Scott'a göre bir güç ilişkisinde şeffaf olabilme kabiliyeti genellikle gücü elinde bulunduran tarafa aittir. Gücün kontrolü altında olan bireylerin davranışları ise daha çok gizli ve dolaylı olmak zorundadır. Ona göre zorunlu olarak ortaya çıkan

¹⁰ Benzer bir yaklaşım, gündelik direnişi savunan De Certeau 'da görülmektedir. İktidarlara strateji üretebilecek kabiliyete sahipken zayıf konumdakiler sadece gündelik hayatın içine gizlenmiş bir direniş biçimi olan taktikleri uygulayabilir. Yalan, kurnazlık, farklı görünme, kaytarma gibi eylemler gündelik hayatın rutinine gizlenmiş direniş taktikleridir (De Certeau, 2009, s. 54).

bu gizli ve dolaylı olma hali, güçsüzlerin güçlü olanlara karşı gösterdikleri bir direnme biçimine dönüşmektedir (Scott, 2018, s. 23). Foucault'nun bazı çalışmalarında odaklandığı "suçu-günahı itiraf etme" kavramının yerini Scott'da var olan tepkiselliği "gizleme" almaktadır. Doğal olarak burada güçlüye doğrudan karşılık vermeyen ancak onun isteklerini de tam olarak yerine getirmeyen bir itaatsizlik söz konusudur.

Dikkat edilirse burada bir iktidar ilişkisinde iki taraf arasındaki mücadelede zayıf ve dezavantajlı konumda bulunanların (yönetilen işçiler, köylüler, memurlar vb.) güçlü karşısındaki konumu bir hegemonik "yanlış bilinç"¹¹ yaklaşımına bağlanmamaktadır. Gündelik direnişçilerin tamamı aktör bireye odaklanmakta ve klasik hegemonya kavramına karşı çıkmaktadırlar. Scott'a göre bu direniş biçimi bir yandan iktidarı yanıltmayı hedefleyen sahte bir gösteridir ancak diğer taraftan egemeni ve talimatlarını hedef alan bazı direniş uygulamalarını da kapsamaktadır (140). Zayıf, mevcut dezavantajlı durumunun son derece farkındadır ve en doğru ve en hızlı sonucu almanın peşindedir. Egemene doğrudan karşı gelmek, güç dengesinin eşit olmadığı bir ortamda egemene daha da güç vermek anlamına gelmektedir. Bu nedenle zayıf özneler doğrudan direniş yerine sessiz, sinsi ve derinden gerçekleştirilen gündelik bir direniş biçimini tercih etmektedirler. Foucault'nun *"iktidar bireylerin susmasını değil konuşmasını ister ki onların ne düşündüğünü bilsin ve ona yönelik önlemler alsın"* tespitinin farkında olan özne, kendi düşüncesini dürüst bir şekilde egemene asla açık etmemektedir. Aslında bu etkileşimde bir "yanlış bilinç" değil bir "yanlış bilinç gösterisi" söz konusudur.

Peki bu itaatsizlikler direniş olarak görülebilir mi? Evet çünkü güçlüye karşı zayıf konumda bulunanların kendi aralarında gizli bir senaryo yürüterek birbirlerini

¹¹ Gramsci'ye göre, hegemonya, bir sınıfın veya grubun, sadece fiziksel baskı ile değil, aynı zamanda kültürel, ideolojik ve entelektüel üstünlük sağlayarak diğer sınıfların veya grupların rızasını kazanmasıyla gerçekleşir. Böylece, egemen sınıfın çıkarları toplumun genel çıkarları olarak kabul edilir ve bu sınıfın liderliğindeki siyasi ve ekonomik yapılar meşrulaştırılır. Yanlış bilinç, toplumun belirli bir kesiminin kendi sömürsünü veya baskısını görememesi, bu durumu meşrulaştırması veya desteklemesiyle ilişkilendirilir (Swingewood, 2014, ss. 223-225).

ele vermemeleri (Scott, 2016, s. 78) bir direniş biçimidir. İktidar gücüne karşı bir birliktelik ve karşı duruş olduğu ölçüde yapılan eylemler direnişe dönüşmektedir. Foucault, iktidarı “başkalarının eylemleri üzerinde eylemde bulunmak” (Foucault, 2016a, s. 75) olarak tanımlamıştı. Dolayısıyla direniş de “iktidara yönelmiş bir muhalefet eylemi” olarak görülmelidir (Hollander & Einwohner, 2004). Ancak bu çok doğrudan ve şiddet içeren bir direnme olmak zorunda değildir. Bu durumda hâkim güce karşı bir birliktelik ve hâkim gücün uygulamalarını boşa düşürme anlamına gelecek her eylem bir direniş biçimi olarak görülebilir.

Bir iktidar ilişkisinde zayıf konumda bulunanlar iktidar gücünü temsil edenler tarafından, eğitim, çalıştırılma, barınma vb. gerekçelerle bir mekâna kapatıldıklarında, eylemleri sürekli gözetlendiğinde, sayısal olarak sayılıp eylemlerinin ne olacağına ilişkin öngörülerde bulunulduğunda, söylemler yoluyla kendi aleyhine olan düşünce biçimlerini kabul etmeleri beklendiğinde hiç de dışardan görüldüğü gibi yapının verdiklerini olduğu gibi alan, yanlış bilince sahip, pasif bir özne gibi hareket etmemektedirler. Onlar kendi aleyhlerine olan bu durumun farkında olan ve stratejilerini buna göre oluşturan gündelik, dolaylı, mikro ama her durumda “bilinçli” bir direniş gerçekleştirmektedirler.

5- Sonuç ve Tartışma

Foucault'ya göre iktidarın olduğu her yerde direnme de bulunmaktadır. Elbette iktidar doğrudan bir direnme biçiminde belirli ölçüde güç olarak kendini yeniden üretebilir. Devecinin de ifade ettiği üzere "Öğrencilerin okul disiplinine uymaması, hastaların hastanede hijyen kurallarını ihlal etmesi ya da askerlerin orduda tüfeği yanlış tutması gibi durumlar, aslında iktidar güçlerinin kendini yeniden üretmesine hizmet etmektedir. Bu tür kural ihlalleri olmasa, iktidarın kendini bu kadar kolay yeniden üretebilmesi mümkün olamazdı" (1999, s. 34). Bununla birlikte bu yaklaşım elbette iktidar sahiplerini merkeze alan bir yaklaşımdır ve iktidar ilişkisine bir de zayıfın gözünden bakmak gerekmektedir. Bu noktada iktidarın zayıfın hataları üzerinden kendini yeniden üretmesi hamlesine karşı zayıf tarafın da karşı hamleleri olduğunu belirtmek gerekir. Yukarıda örnekleri verilen

gizli ve kamusal senaryolar toplamı olan “alt politikalar” zayıf tarafın direniş biçimini göstermektedir.

Egemeni doğrudan karşısına almasa da zayıf konumda bulunanların kendi aralarında gizli bir senaryo oluşturarak iş birliği yapmaktadırlar. Birbirlerini ele vermeyen bu daha özel ve samimi alanda iş birliği yapılıır. Öte yandan egemen güce karşı özellikle onun görmek istediği ve genellikle yapmacık bir kamusal senaryo tiyatrosu sahne edilmektedir. Adeta zayıf taraf, iktidarın kendisini görmek istediği şekilde kendini kameraya yansıtmaktadır. Böylece egemen gücün her şeyi tam olarak kontrol ettiğini sanması sağlanır. Bu tür bir direniş etkisizmiş gibi görünebilir oysa ister kurumsal isterse bireysel olsun bu tür bir direniş, iktidar gücünün etkisini azaltan, onun hedef ve kurallarını etkisizleştiren ve kurumların içini boşaltan bir özelliğe sahiptir. İktidar sahibine yaratılan sahte dünyada görünüşte her şey yolundadır ancak bu tür direniş biçiminde iktidar amaçlarına tam olarak ulaşamayan bir boş gösterene dönüşür.

Foucault, iktidarın kapatma, gözetleme, bilgi/söylem ve denetleme mekanizmaları aracılığıyla uygulandığını belirtmektedir. Tarihsel süreçte iktidarın tutum değiştirmesinin arkasında pragmatik bir işlevsellik vardır. Ancak yönetilen bireyi, tüm bu kapatılmalara, iktidarın hâkim söylemine, gözetlenmelere ve tanımlanmalara maruz kalan ancak hiçbir tepki veremeyip mevcut iktidar alanını öylece kabul eden pasif bir özne gibi görmemek gerekir. Hatta bireyin iktidarın hakikat söylemlerini içselleştirdiği ve kendi kendini gözetleyip denetlediği biyoiktidar durumunda dahi birey iktidara aslında bir kamusal senaryo sergiliyor olabilir. Foucault'nun iktidar söylemiyle kendi kendini sınırlayan birey yaklaşımına karşı, söyleme katılan ve hatta onu yayan bireyin aslında bunu bir “kamusal senaryo” olarak bir tür “rol kesme” biçiminde gerçekleştiriyor olmaları son derece olasıdır. Doğal olarak bu “İktidarın gözü” nün aslında yanlış görüyor olması anlamına gelecektir. Öte yandan bu durum, iktidara maruz kalanların, kendi aralarında bir karşı bilgi üreterek onu uygulamaya sokmaları anlamına da gelmektedir.

Foucault'nun çalışmalarında bahsettiği özgürlük alanı, iktidar için zorunlu bir alandır. Ona göre birey bu alanı kullanarak iktidara karşı durmakta ve bu çok nadir olarak iktidar ilişkisinin tersine dönmesine neden olmakta birlikte aslında büyük oranda iktidarın mevcut haliyle sürekli yeniden üretilmesi ile sonuçlanmaktadır. Ancak Scott'un bu duruma yaklaşımı farklıdır. Ona göre zayıf konumda bulunanlar, mevcut özgürlük alanını doğrudan iktidara karşı kullanmayı ve zaten galibi baştan belli olan bir mücadeleye girmeyi tercih etmemektedirler. Bunun yerine iktidar hamlelerine daha derinden ve içten bir karşılık vermektedirler ki genellikle bunun bir direniş olduğu dahi fark edilemez. İktidarın yel değirmenine rüzgâr taşımak anlamına geleceği için benimsemedikleri iktidar hamlelerine karşı, hiçbir zaman doğrudan karşı koymazlar. Bununla birlikte zayıf konumda bulunanların kendi aralarında oluşturdukları gizli senaryolar ve güçlüye sergiledikleri kamusal senaryolar zamanla doğrudan bir direniş biçimine de dönüşme potansiyeline sahiptir. Bu durum bize tıpkı iktidar gücünü elinde bulunduran taraflar gibi zayıf tarafın da aktif birer eyleyici olduğunu ve bireylerin yanlış bilinç içinde olmadıklarını göstermektedir.

Kaynakça

- Akay, A. (2016). *Michel Foucault'da İktidar ve Direnme Odakları*. Doğu Batı Yayınları.
- Ateşoğlu, N. (2022). *Mikro Direnişler: Eleştirel Bir Pedagoji İncelemesi*. Kriter Yayınevi.
- Bayat, A. (2006). *Ortadoğu'da Maduniyet*. (Ö. Gökmen, S. Deren, Çev.) İletişim Yayınları.
- Bozok, N. (2011). Biyoiktidara Özgü Bir Özne(l)leşme Pratiği Olarak Popüler Sağlıklı Yaşam Söylemi, *Toplum ve Bilim*, Birikim Yayınları, 122, 37-52.
- Carr, C.L. (1998). "Tomboy resistance and conformity: Agencyin social psychological gender theory." *Gender&Society* 12, 528-553.
- De Certeau, M. (2009). *Gündelik Hayatın Keşfi I, Eylem, Uygulama, Üretim Sanatları*. (L.A. Özcan, Çev.) Dost Kitabevi Yayınları.
- Demir Güneş, C. (2013). Michel Foucault'da Söylem ve İktidar. *Kaygı. Bursa Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi* (21), 55-69.
- Deveci, C. (1999). "Foucault'nun İktidar Kavramsallaştırmasında Siyasal Boyutun Ayrıştırılmazlığı". *Doğu Batı*, 3, 9, 25-44.
- Erdoğan, N. (2000). Devleti idare etmek: maduniyet ve düzenbazlık. *Toplum ve Bilim Dergisi*, 83, 8-31.
- Foucault, M. (1993). *Ders özetleri*. (S. Hilav, Çev.) Yapı Kredi Yayınları.
- Foucault, M. (2013). *Güvenlik, Toprak, Nüfus. Collige De France Dersleri* (1977-1978), (F. Taylan, Çev) İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Foucault, M. (2015). *İktidarın Gözü*. (I. Ergüden, Çev.) Ayrıntı Yayınları.
- Foucault, M. (2016a). *Özne ve İktidar*. (I. Ergüden, O. Akinbay, Çev.) Ayrıntı Yayınları.

- Foucault, M. (2016b). *Bilginin Arkeolojisi*. (V. Urhan, Çev.) Ayrıntı Yayınları.
- Foucault, M. (2017). *Cinselliğin Tarihi*. (H. U. Tanrıöver, Çev.) Ayrıntı Yayınları.
- Foucault, M. (2019). *Hapishanelerin Doğuşu*. (M.A. Kılıçbay, Çev.) İmge Kitapevi.
- Hollander, J.A., & Einwohner, R.L. (2004). Conceptualizing resistance. *Sociological Forum*, 19, 533-554.
- Prasad, A., & Prasad, P. (1998). "Everyday struggles at the workplace: The nature and implications of routine resistance in contemporary organizations." *Research in the Sociology of Organizations*, 15, 225-257.
- Rubin, J.W. (1996). "Defining resistance: Contested inter pretations of everyday acts." *Studies in Law, Politics, and Society*, 15, 237-260.
- Scott, J.C. (2016). *Toplum Gibi Görmek*. (S. Torlak, Çev.) Zoom Kitap.
- Scott, J.C. (2018). *Tahakküm ve Direniş Sanatları*. (A. Türker, Çev.) Ayrıntı Yayınları.
- Scott, J.C. (1985). *Weapons Of The Weak: Everyday Forms Of Peasant Resistance*. University Press.
- Swingewood, A. (2014). *Sosyolojik Düşüncenin Kısa Tarihi*. (O. Akınbay, Çev.) Agora Kitaplığı.
- Özmkas, U. (2019a). *Direnin Mikro politikası. Mikro politika ve Gündelik Direniş*. (Kitap içinde bölüm) Pinhan Yayıncılık.
- Özmkas, U. (2019b). Gündelik direniş ve direnişin koordinatları, *Alternatif Politika*, 11, 3, 651-674.
- Vinthagen, S., & Johansson, A. (2013). "Everyday Resistance': Exploration of a Concept and its Theories", *Resistance Studies Magazine*, 1, 1-46.
- Wickham, C. (1998). "Gossip and resistance among the medieval peasantry." *Past and Present*, 160, 3-24.

Extended Abstract

Introduction, Purpose and Method

Foucault defines power not as an entity but as a network of relations. Wherever there are humans, there is power and those subjected to it. According to him, where there is power, there is also resistance. However, he generally focuses on how those in power maintain their authority rather than on how resistance unfolds. In contrast, J. Scott examines how the weaker adopt forms of resistance against the power exerted over them. This study aims to discuss J. Scott's every day and indirect forms of resistance and their potential effects compared to M. Foucault's power-centered perspective. To do so, studies on Foucault's concept of power and Scott's concept of resistance will be analysed using document analysis. The study concludes that all parties in a power relationship act consciously as active subjects.

Instead of seeing power as a fundamental force coming from top to bottom, Foucault sees it as a network of relationships that exists everywhere and at all times (Foucault, 2015, p. 110). According to him, wherever people live, there are inevitable power relations deeply embedded in the social network (Foucault, 2016a, p. 77). This also means that power is inherent in resistance. Because wherever there is power, there is naturally resistance or the possibility of resistance. However, according to Foucault, the question "Where is power?" is not valid, because power is a network and, therefore, it is everywhere. (Foucault, 1993, p. 99). The right question is not where the power is, but in what mechanism it works. According to him, what pressure mechanisms do the strong use on the weak others to maintain their dominance? The main issue that Foucault focuses on is the way power operates.

According to Foucault, the government first determines a normalization process and then disciplines everyone who falls outside these norms, focusing on itself, with discourses, confinement centers and surveillance mechanisms. It subjects those who are not disciplined to processes of exclusion and marginalization. By making a historical analysis, he defines the meaning of the mad, the criminal, the ignorant, the sick, the non-productive sexuality, the unemployed and other excluded people as a history of marginalization and depending on the functioning of power.

After identifying the individuals who need to be disciplined, the state puts them under surveillance and control by locking them up in centers of confinement such as schools, military, dormitories, hospitals, prisons, factories. So, what does the surveilled individual do? He did not dwell on the answer to this question. This is consistent with his view of power as a network. Because power relations are constantly changing and power is not a substance that is readily available in one place. However, it may be an incomplete approach to think that there are at least two parties in a power relationship and that the weaker party simply accepts the role assigned to it without doing anything. Foucault leaves this area of resistance quite ambiguous. Therefore, in this study, Scott's approach representing the resistance of the weak will be taken into consideration and a discussion of resistance to power will be conducted. The literature of the study consists of M. Foucault's approach to power and J. Scott's resistance perspective. Based on the concepts in the relevant literature, the forms of resistance developed by the weak against the sovereign power, which cannot be understood at first glance, will be discussed by reviewing the relevant literature.

While in public scenario performances one appears to be very polite and submissive to the powerful, in secret scenario settings there is a much more intimate atmosphere of gossip, lies, rumour and sarcastic jokes about the powerful. However, these actions should not be seen as a form of relaxation or stress relief that has no meaning. According to Scott, such acts are a kind of sub-politics that ripen resistance. In this sense, resistance can take many different forms, such as plagiarism, hypocrisy, feigning consent, foot dragging, work slowdowns, poaching, and so on. Scott argues that this second form of resistance is at least as effective as direct resistance and in many cases much more effective. Since this form of resistance is a silent, hidden and insidious form of resistance hidden in everyday life, it is often unrecognizable by those in power. As Özmakas puts it, if resistance is not visible somewhere, it is there in its silence (2019a, p. 184).

If you pay attention, the position of those who are weak and disadvantaged (managed workers, peasants, civil servants, etc.) against the strong in the struggle between two sides in a power relationship is not attributed to a hegemonic "false consciousness" approach. All daily resisters focus on the individual actor and oppose the classical concept of hegemony. According to Scott, this form of resistance is, on the one hand, a fake demonstration aimed at misleading the government, but on the other hand, it also includes some resistance practices targeting the sovereign and his instructions (140). The weak is acutely aware of his current disadvantaged situation and seeks to obtain the most accurate and fastest result. Directly opposing the sovereign means giving the sovereign even more power in an environment where the balance of power is unequal. For this reason, weak subjects prefer a daily form of resistance that is silent, insidious and deep, rather than direct resistance. The subject, who is aware of Foucault's statement that "the government wants individuals to speak, not to remain silent, so that it can know what they think and take precautions accordingly, "never honestly reveals its own thoughts to the sovereign. In fact, in this interaction there is not a "false consciousness" but a "show of false consciousness."

So can these disobediences be seen as resistance? Yes, because it is a form of resistance when those who are in a weak position against the strong carry out a secret scenario

among themselves and not give each other away (Scott, 2016, p. 78). To the extent that there is unity and opposition to the ruling power, the actions taken turn into resistance. Foucault defined power as “acting on the actions of others” (Foucault, 2016a, p. 75). Therefore, resistance should be seen as “an act of opposition directed towards the government” (Hollander & Einwohner, 2004). However, this does not have to be a very direct and violent resistance. In this case, any action that would mean unity against the dominant power and nullifying the practices of the dominant power can be seen as a form of resistance.

Results

According to Foucault, wherever there is power, there is resistance. Of course, power reproduces itself by gaining a certain amount of power without direct resistance. As Devenci stated, “When some students cannot comply with school discipline, some patients cannot comply with hygiene rules in the hospital, or some soldiers in the army still hold the rifle incorrectly. However, if there were no such violations of rules, it would not be so easy for the power to reproduce itself” (1999, p. 34). However, this approach is of course an approach that centers on those in power, and it is necessary to look at the power relationship from the eyes of the weak. At this point, it should be noted that the weak side also has counter moves against the government's attempt to reproduce itself through the mistakes of the weak. The “sub-policies” which are the sum of the secret and public scenarios given above, show the resistance form of the weak side.

Even if they do not directly confront the dominant power, those in weaker positions cooperate among themselves in a secret scenario. This cooperation takes place in a private and intimate space where they protect each other. Meanwhile, a public performance is staged, albeit largely superficial, presenting a kind of theatrical version of what the dominant power wants to see. In essence, the weak appear as the “camera” - or the dominant gaze - expects them to appear. This gives the dominant power the illusion of complete control. While this form of resistance may seem ineffective, it subtly undermines the dominant power. Whether institutional or individual, this kind of resistance weakens the authority's influence, neutralizes its goals and rules, and empties its institutions of their true meaning. In the artificial reality constructed for those in power, everything appears orderly, but in this form of resistance, power becomes a blank signifier that fails to fully realize its goals.

Foucault analyses power and argues that power is exercised through mechanisms of confinement, surveillance, information/discourse and control. There is a pragmatic logic behind the changing attitudes of government throughout history. However, the governed individual should not simply be seen as a passive subject, subject to incarceration, subject to dominant discourses, surveillance and definitions, incapable of responding, merely accepting the existing power structure. Even under biopower, where the individual internalizes the government's discourses of truth and monitors and controls themselves, they may in fact be presenting a public scenario for those in power. Contrary to Foucault's view that individuals restrict themselves according to the discourse of power, it is quite possible that the individual who participates in and even propagates this discourse is in fact “enacting” a “public scenario”. In this case, the “eye of power” may be seeing things wrongly. Moreover, this suggests that those who are exposed to power produce counter-knowledge among themselves and put it into action.

The area of freedom that Foucault describes in his works is a necessary space for power to operate. According to him, the individual stands against power by using this space, and although this rarely reverses the power relationship, it generally leads to the continual reproduction of power in its current form. However, Scott has a different perspective on this situation. He argues that those in weaker positions do not typically use the existing space of

freedom to directly confront the government in a struggle where the outcome is already clear. Instead, they respond more subtly and genuinely to power's maneuvers, often in ways that go unnoticed as acts of resistance. They avoid direct opposition to aspects of power they reject, as doing so would only reinforce the authority of the government. However, the hidden scenarios created among the weak and the public performances they present to the powerful have the potential to evolve into more direct forms of resistance over time. This demonstrates that those in weaker positions, much like those holding power, are also active agents and are not acting out of false consciousness.